

K. PROBIERZ & P. STRZAŁKOWSKI (red.) — Zarys podziemnego górnictwa węgla kamiennego. Wydawnictwo Politechniki Śląskiej, Gliwice 2007, 758 str.

W okresie pewnego zamętu, a przede wszystkim niedoinwestowania systemu edukacyjnego, na wszystkich szczeblach coraz częściej doskwiera nam brak nowych podręczników i to nie tylko z geologii. Dlatego prawdziwym wydarzeniem na rynku księgarskim wydaje się być podręcznik pt. *Zarys podziemnego górnictwa węgla kamiennego*, napisany przez 22 pracowników Politechniki Śląskiej w Gliwicach, pod redakcją dziekana i prodziekana Wydziału Górnictwa i Geologii PŚL, profesorów Krystiana Probierza i Piotra Strzałkowskiego.

Jednak nie tylko sam fakt wydania drukiem tej książki zasługuje na upamiętnienie, ale również i to, że jest ona napisana w dwóch językach: wietnamskim i polskim.

W dobie pośpiesznego tłumaczenia z j. angielskiego różnej wartości pozycji, fakt oferty polskiego podręcznika w obcym języku wydaje się być milowym krokiem w pozbywaniu się kompleksów prowincjonalnego zacofania na rynku nowych, aktualnych publikacji. Dzieło to powstało w odpowiedzi na konkretne potrzeby wietnamskich studentów studiów podyplomowych, którzy, podobnie jak hiszpańscy studenci dzienni, przyjeżdżają do Gliwic pogłębiać wiedzę i zdobywać doświadczenie głównie z zakresu górnictwa węgla kamiennego.

Warto przypomnieć, że w 1974 r. pierwsi wietnamscy absolwenci uzyskali na ówczesnym Wydziale Górniczym Politechniki Śląskiej tytuły magistra inżyniera i wrócili do swojej ojczyzny, wykorzystując zdobytą wiedzę. Po okresie wieloletnich zawirowań w kontaktach polsko-wietnamskich, dopiero w 1999 r. odnowiono kontakty zawodowe.

Jednym z powodów powrotu do doświadczeń polskich górników był wybuch metanu w jednej z podziemnych kopalń. Warto może przypomnieć, że górnictwo węgla kamiennego w Wietnamie jest zlokalizowane na północy kraju i obejmuje złoża antracytu Hon Gai, w prowincji Quang Ninh. Część kopalń prowadzi eksploatację węgla kamiennego metodą odkrywkową, część zaś metodą podziemną.

Według Doan Van Kiena, ministra górnictwa i zasobów mineralnych, absolwenta Wydziału Górnictwa Politechniki Śląskiej, głównym źródłem energii w Wietnamie jest węgiel. Obecny udział eksploatacji węgla metodą głębinową stanowi 36–37% ogólnego wydobycia. Planuje się, że w 2010 r. udział ten wzrośnie do 50%, a w 2020 r. nawet do powyżej 70%. Jak podkreśla wietnamski minister, wszystko wskazuje na to, że także w

przyszłości węgiel kamienny będzie podstawowym nośnikiem energii.

Konieczność zapobieżenia kolejnym wybuchom metanu skłoniła stronę wietnamską, reprezentowaną przez Doan Van Kiena, do zaproszenia władz politechniki i podpisania umowy z Wietnamską Narodową Korporacją Węgla VINACOL, m.in. w sprawie kształcenia wietnamskich inżynierów górnictwa w Polsce na podyplomowym studium *Nowoczesne górnictwo*. Natomiast w 2004 r. studenci wietnamscy, po rocznym kursie języka polskiego, podjęli studia dzienne, tym razem na Wydziale Górnictwa i Geologii Politechniki Śląskiej.

W 2006 r. rozpoczęto czwartą edycję studiów podyplomowych z *Nowoczesnego górnictwa*. Absolwenci tego kursu, głównie inżynierowie Uniwersytetu Górniczo-Geologicznego w Hanoi, odbędą także dłuższy staż przemysłowy w polskich kopalniach.

Rozwijające się kontakty polsko-wietnamskie skłoniły pracowników Politechniki Gliwickiej do wydania drukiem materiałów dydaktycznych w formie książkowej, dwujęzycznej, gdzie na jednej stronie mamy tekst pisany po polsku, a na drugiej — po wietnamsku. Podręcznik obejmuje całość najważniejszych zagadnień związanych z funkcjonowaniem podziemnego górnictwa węglowego. Autorzy przedstawiają pogląd, że nowoczesne górnictwo obejmuje należyte rozpoznanie złoża, ekonomiczne, efektywne pozyskiwanie surowców mineralnych, zastosowanie energooszczędnych i niezawodnych maszyn oraz zachowanie wymogów związanych z ochroną środowiska przyrodniczego i bezpieczeństwa pracy.

Podręcznik składa się z 9 rozdziałów. Dotyczą one m. in. wybranych zagadnień z geologii kopalnianej, projektowania kopalń podziemnych i wyrobisk udostępniających i przygotowawczych, systemów eksploatacji podziemnej węgla kamiennego, wentylacji i zwalczania zagrożeń klimatycznych, pożarowych i wybuchowych, mechanizacji w górnictwie i transportu podziemnego, zarządzania przedsiębiorstwem górnictwem, wybranych zagadnień związanych z oddziaływaniem górnictwa na środowisko, zarządzania bezpieczeństwem pracy w przedsiębiorstwie górnictwem.

Z punktu widzenia geologa najciekawszy jest rozdział pierwszy, autorstwa K. Probierza i M. Lewandowskiej, o geologii kopalnianej, głównie jednak o metodach oceny jakości oraz o zagrożeniach wodnych w podziemnych kopalniach węgla kamiennego.

Trudno opisać ogrom materiału zgromadzonego w tym bardzo potrzebnym i pożytecznym podręczniku. Fakt jego powstania, wartość merytoryczna oraz perspektywy oddziaływania na duże grono czytelników zasługują na specjalne wyróżnienie i podkreślenie.

Janusz Skoczylas